

patrimoni

La Casa Acerbi. Tossa, 1945

Història de dues famílies i una casa en el paradís blau

La Casa Acerbi ha estat amagada durant molts anys darrere de la vegetació que envaïa la vorera de l'avinguda Pelegrí. Només se n'apreciava una porta de garatge i una de vianants, amb una escaleta de pedra conquerida pels arbusts. La meua mirada inquieta la podia veure des de l'altre costat del carrer, i podia observar un estrany cos cilíndric blanc que sobresortia per damunt de l'arbrat. El volum prometia descobrir una casa amb una arquitectura particular que s'assemblava als edificis referents del moviment modern.

MARC MANZANO

I ROSA MARIA GIL I TORT > TEXT

Fa quatre anys, el destí d'aquella casa era anar a terra per construir-hi apartaments turístics. Avui encara segueix allà, mut testimoni del pas del temps. Ara, la casa apareix plena de llum.

Calia obrir un procés per documentar-la, dibuixar-la, analitzar-la, descobrir-la i contextualitzar-la. D'aquesta recerca han emergit les històries humanes que hi ha al darrere dels fets vinculats a la història del lloc, i el passat d'una Tossa d'entreguerres poblada d'artistes, escriptors i intel·lectuals europeus. Cadascun d'aquells nousvinguts va deixar empremta a la vila.

Dues famílies

Els protagonistes són dues famílies i una amistat travada per sempre a la Casa Acerbi, espectadora sobrevivent

de la transformació de Tossa a la segona meitat del segle XX.

Giuseppe Acerbi va sortir d'Itàlia als anys vint per viatjar a Alemanya, llavors sota el règim de la República de Weimar. La ciutat era la seu de l'escola Bauhaus, fundada per Walter Gropius l'any 1919. G. Acerbi coneix i es relaciona amb la comunitat jueva, amb la qual comparteix l'esperit antifeixista.

L'any 1933, amb l'arribada de Hitler, G. Acerbi va emigrar a Espanya. S'instal·là a Madrid, on conegué la seva dona. Posteriorment, a Barcelona, obrí una pensió durant la Guerra Civil. En aquells moments participava

**La Tossa
d'entreguerres
estava poblada
d'artistes, escriptors i
intel·lectuals europeus**

ARXIU DE LA FAMILIA BOELITZ.

>> *Matrimoni Boelitz.*

en una xarxa que ajudava els refugiats, entre ells els Boelitz.

Karl Otto Boelitz Herf, nascut el 1905 a Nuremberg, era fill de Martin Boelitz, poeta, periodista i editor instal·lat a Wessel. Karl Otto es quedà orfe als nou anys, i el seu oncle, també Karl Otto Boelitz,

>> *Casa Acerbi. Avinguda
Pelegrí de Tossa de Mar.*

s'encarregà de la seva educació. L'any 1925, l'oncle Boelitz fou nomenat ministre d'Arts, Ciència i Educació a Berlín. El jove Boelitz va tenir molt de contacte amb els intel·lectuals alemanys d'aquell temps, com els arquitectes de la Bauhaus. La família Boelitz emigrà a París per decisió pròpia amb l'objectiu d'arribar a Espanya. Tal com ho descriu la seva filla, Lux Vidal Boelitz, viatjant per carretera, després d'una corba, descobriren Tossa de Mar, se'n enamoraren i decidiren establir-se allà a viure amb els pescadors. Tossa es convertí en refugi d'artistes, pintors, escriptors, filòsofs, fotògrafs i arquitectes. Tots ells eren coneguts i amics dels Boelitz. Otto Boelitz hi trobà el seu amic i compatriota Gerhard Planck, arquitecte i antic alumne de la Bauhaus.

Als Boelitz, instal·lats entre Barcelona i Tossa, els atrapà l'inici de la Guerra Civil a Mallorca. Aleshores retornaren a França. Otto Boelitz assistí a l'Escola d'Arquitectura de París, on visqué en primera persona la influència del moviment modern en l'arquitectura.

L'any 1940 van haver de retornar a Barcelona en qualitat de refugiats, indocumentats i apàtrides. Amb els anys, s'instal·laren a Montcada i Reixach i estiejaren a Tossa, on es relacionaren amb la seva gent i s'integraren molt bé en la seva vida quotidiana. Probablement fou en aquest moment que es conegueren amb els Acerbi i van forjar-hi una intensa amistat.

I una casa

Giuseppe Acerbi comprà el solar on s'acabà construint la casa el 1945, any que va néixer el seu fill Carlos Acerbi, l'últim habitant de la mansió.

Boelitz trobà a Tossa el seu amic i compatriota Gerhard Planck, arquitecte i antic alumne de la Bauhaus

>> *Carlos Acerbi
amb la seva família.*

Al seu amic Otto Boelitz, li encarregà concretament el projecte d'una casa moderna, i de seguida l'arquitecte proposà l'estil Bauhaus.

MARC MANZANO

>> *Casa Acerbi*
(agost de 2013).

La Bauhaus va ser una escola d'art, arquitectura i disseny que es va convertir, entre d'altres disciplines, en una fàbrica d'arquitectes anomenats primers racionalistes. La seva arquitectura es caracteritzava per l'absència d'ornamentació i l'harmonia entre la funció i els mitjans artístics i tècnics. Otto Boelitz va rebre les seves influències culturals i arquitectòniques. Un clar exemple n'és la Casa Fieger (1927), a Dessau. És extraordinària la semblança que té amb la Casa Acerbi.

Però Boelitz, durant els anys que va estudiar arquitectura a París,

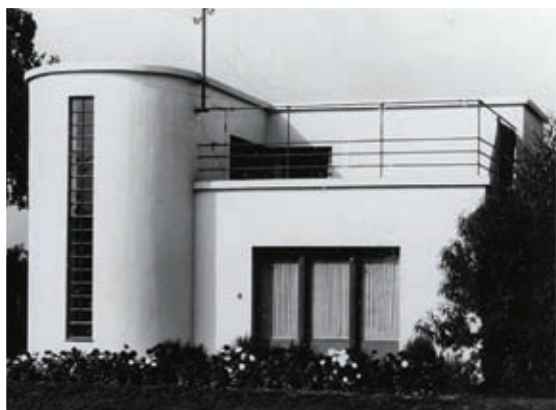
descobrí altres referents, com R. Mallet Stevens. Altra vegada ens sorprèn com la Casa Acerbi s'acosta a allò que Mallet Stevens predicava: espais escenogràfics perfectes per ser vistos, on no es prioritzava la funcionalitat, com en la Bauhaus, sinó més aviat l'aparença.

L'amistat entre Acerbi i Boelitz els va portar a construir amb entusiasme la casa que l'un desitjava per viure i l'altre desitjava construir, i tots dos es van sumar a l'equip del constructor Cantenys.

L'any 1948 els Boelitz emigren a Estats Units, on l'any 1968 mor l'arquitecte Otto Boelitz. La família Acerbi acaba instal·lant-se a Nova York, però el seu fill es queda a viure a la casa fins a l'any 2000. Les famílies es retroben l'any 1971, quan els Acerbi visiten els Boelitz a Greenwich Village. L'any 1987, Marianne Boelitz, la dona d'Otto Boelitz, viatja a Tossa i diu: «Mai vaig ser tan feliç com a Tossa».

Avui, Lux Vidal Boelitz, resident al Brasil, i Patricia Acerbi, resident als Estats Units, són la memòria viva d'aquesta recerca.

Marc Manzano Saló és arquitecte.
Rosa Maria Gil i Tort és historiadora i tècnica de la Fundació Rafael Masó.

FUNDACIÓ BAUHAUS DESSAU

FR.ACADEMIC.RU

>> *Casa Fieger* (1927).
A baix, *Ville Paul Poirret*,
a Mézy-sur-Seine.

La Bauhaus va ser una escola d'art i arquitectura que es va convertir en una fàbrica d'arquitectes anomenats primers racionalistes